

A TÖRTÉNELMI TÁJÉKOZÓDÁS TÉRBE ÉS IDŐBE, A TÖRTÉNELMI SZÓKINCSEK FEJLŐDÉSE 5–8. OSZTÁLYBAN

Ravaszné Mitzki Erzsébet

PTE Oktatás és Társadalom Doktori Iskola

Kulcsszavak: történelmi idő, történelmi tér; szókinccsfejlődés; longitudinális mérés

A 2008–2009-es tanévben kezdtem el a pécsi Városközponti Iskolában azt a kutatást, ami a tanulók történelmi tájékozódására térben és időben, valamint a történelem tanulása kapcsán a szókinccsük fejlődésére irányult. A történelem tanítása során a felsorolt témakörök nagy fontossággal bírnak, de a hiányosságok feltárására még csak nagyon kevesen végeztek célzott méréseket, holott a történelem tanítása sikertelen akkor, ha a tanulók nem tudnak megfelelően tájékozódni időben és térben. Alapvető problémát jelent e két fogalom (tér, idő) értelmezése. Az idő mindenki számára elvont kategória, aminek csak azt a részét ismerjük igazán, amiben élünk. A történelmi idő akkora távolságokat foglal magában, aminek a megismerése nagyon nehéz feladat. A tér fogalmával is hasonló a helyzet. Kellő földrajzi ismeret szükséges ahhoz, hogy biztonságos térismeret alakuljon ki. A szókinccs fejlődésének, optimális esetben, folyamatosnak kellene lenni.

A kutatáshoz sajátos feladatalapok készültek, ezek szerkezete az egész mérésorozatot során azonos. A kutatás célja az volt, hogy képet kapjunk a három témakör elsajátításáról az általános iskola 5–8 osztályában, feltárjuk a hiányosságokat, a tanulók számára nehezen megtanulható részeket, az eredmények alapot adjanak a fejlesztéshez. A vizsgálat longitudinális, minden tanévben kétszer zajlik le, így összehasonlítható a féléves és az év végi eredmény, valamint azt egymást követő tanévek eredményei egymással, így lehetséges a típusproblémák feltárása is.

Az első mérés eredménye az idő szempontjából az iskolaközpontban 56%-os volt, a most elvégzett 7. mérésben ez az eredmény már 65% lett. Különösen a történelmi események századokban való elhelyezésénél sikerült a gyerekeknek sokkal jobb eredményeket elérni, ahol 47%-ról a jelenlegi mérésig 79%-ra javult a teljesítés. A térbeli tájékozódás esetében sokkal lassabb a javulás, de az első mérés átlagosan 40%-os eredménye a 7. mérésben 60%-ra fejlődött. A szókinccs 31%-ról a 7. mérésre 38%-ra fejlődött. A tapasztalat szerint ez a terület fejlődik a leglassabban és mérésről mérésre hol növekedést, hol csökkenést mutat.